

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudkyní Lenkou Bursíkovou ve věci

žalobce: **Mgr. V. D.**
bytem X

zastoupen advokátkou Mgr. Danou Štumpovou
sídlem Ovocný trh 12, Praha 1

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 2. 2021, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobci se vrací zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč, který mu bude vyplacen ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Krajského soudu v Praze.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. V projednávané věci je sporné, zda žalobce získal potřebnou dobu pojištění pro přiznání starobního důchodu.
2. Žalovaná rozhodnutím ze dne 12. 11. 2020, č. j. X, zamítla žalobcovu žádost o starobní důchod pro nesplnění podmínek podle § 28 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém

pojištění ve spojení se Smlouvou mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení uveřejněnou pod č. 57/2014 Sb. m. s. (dále jen „smlouva mezi ČR a Ruskem“).

3. V záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) žalovaná zamítla žalobcovy námitky a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.
4. Žalobce brojí proti napadenému rozhodnutí žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (s. ř. s.). Požaduje jeho zrušení a vrácení věci žalované k dalšímu řízení.

Obsah žaloby

5. Žalobce namítá, že správní orgán učinil nesprávné zjištění a závěr ohledně rozlišení mezi českou a ruskou dobou pojištění. Správní orgán neprovedl potřebné důkazy pro správné celkové zjištění doby pojištění a obecně má řízení závažné procesní vady.
6. Pro rozlišení a započtení dob pojištění správní orgán odkazuje na údaje ze zprávy ruského nositele pojištění, které po dobu správního řízení nebyly žalobci dostupné a se kterými se mohl seznámit až ve lhůtě k podání správní žaloby. Kdyby mu byly listiny předloženy dříve, mohl by svá práva ve správním řízení lépe uplatnit. Žalobce dával po dobu správního řízení různými prostředky (stížnost Ministerstvu práce a sociálních věcí, trestní oznámení) najevo, že mu postup správního orgánu není dostatečně zřejmý.
7. Podle žalobce z dokumentů založených ve správním spisu vyplývá, že k 31. 12. 2008 neměl trvalé bydliště na území Ruské federace. Poslední trvalý pobyt zde měl od 3. 3. 1993 do 6. 11. 1998. Podmínky stanovené v čl. 30 odst. 3 smlouvy mezi ČR a Ruskem tak byly naplněny. Správní orgán žalobce opakovaně vyzýval k předložení dokladu, ve kterém bude uvedeno, že byl k 31. 12. 2008 vyvázán z evidence trvalého pobytu v Rusku. Takovou podmínku ovšem právní předpis neobsahuje. Poukaz správního orgánu na čl. 13 Ujednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstvem práce a sociální ochrany Ruské federace k provádění Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení ze dne 8. prosince 2011, uveřejněnou pod č. 58/2014 Sb. m. s. (dále jen „ujednání“), nemůže být relevantní, neboť podmínka není stanovena v zákoně. Navíc pro žalobce vytváří povinnost, kterou nelze splnit. Na území Ruské federace neexistuje centrální evidence, která by vedla evidenci trvalého pobytu, ze které by bylo možno prostým dotazem získat doklad o odhlášení nebo ukončení trvalého pobytu. Dostatečným prostředkem k objasnění této skutečnosti je vyjádření příslušného ruského orgánu, že poslední trvalý pobyt skončil 6. 11. 1998. Správní orgán poroto dospěl k nesprávnému závěru, že doba do 31. 12. 2008 patří do ruské doby pojištění.
8. K části doby, kterou žalobce měl získat na Ukrajině, žalobce „z opatrnosti“ namítá, že sice ke dni uplatnění nároku již nejde o Ruskou federaci, nicméně v uvedené době (osmdesátá léta) šlo o pojištění získané na území tehdejšího SSSR, tedy právního předchůdce dnešní Ruské federace.
9. K části doby od 26. 1. 1983 do 8. 9. 1987 ruský nositel pojištění neposkytl úplnou informaci. Tuto dobu měla potvrdit regionální pobočka Penzijního fondu Ruské federace pro Kaliningradskou oblast. Nesprávná, resp. nedostatečná komunikace s ruským nositelem pojištění je příčinou toho, že zpráva od příslušné regionální pobočky nebyla poskytnuta, ačkoli žalobce předložil pracovní a vojenskou knížku. Akcentuje-li správní orgán, že žalobce vykonával od 29. 12. 1982 do 25. 12. 1990 vojenskou službu u Baltské flotily v Rize, uvádí k tomu žalobce, že opět šlo o pojištění získané na území tehdejšího

SSSR, neboť pobaltské republiky se osamostatnily až rozpadem SSSR v roce 1991. Ruský nositel pojištění přitom dobu od 9. 9. 1987 do 24. 12. 1990 potvrdil jako náhradní dobu pojištění, což odpovídá žalobcem předloženým údajům.

Vyjádření žalované a žalobcova replika

10. Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že smlouva mezi ČR a Ruskem i ujednání se vztahují pouze na takové doby pojištění, k jejichž uznání je příslušná jedna ze smluvních zemí. Územní působnost uvedených mezinárodněprávních dokumentů nelze automaticky rozšiřovat i na zbývající státy bývalého Sovětského svazu, během jehož existence a na jehož tehdejší území žalobce také některé doby pojištění získal (Ukrajina a Lotyšsko). Žalobce blíže nespecifikuje potřebné důkazy pro zjištění celkové doby pojištění nebo úkony, které by dle jeho názoru bylo třeba ještě provést. Žalovaná tudíž neví, které důkazy má žalobce na mysli. Povinností žalované není seznamovat žadatele o důchod s podklady rozhodnutí. Žalované nepřísluší na základě žádných mezinárodněprávních aktů upravujících postupy smluvních států v oblasti důchodového pojištění revidovat, opravovat či jakkoliv jinak modifikovat údaje o dobách pojištění žadatele o důchod potvrzené cizozemským nositelem pojištění. K otázce splnění podmínky odhlášení žalobce z trvalého pobytu na území Ruské federace nejpozději do 31. 12. 2008 žalovaná dodává, že smlouva i ujednání mají jako mezinárodněprávní akty aplikační přednost před českou vnitrostátní právní úpravou. Z žalobcem doloženého potvrzení o trvalém pobytu v Murmanskú mezi léty 1993 a 1998 není jednoznačně patrné, že šlo o poslední adresu trvalého pobytu žalobce v Ruské federaci a že rokem 1998 došlo k odhlášení žalobce z trvalého pobytu v Ruské federaci.
11. Žalovaná navrhuje zamítnutí žaloby.
12. Žalobce v replice ze dne 14. 10. 2021 uvádí, že předložil doklady prokazující, že k 31. 8. 2008 neměl trvalé bydliště na území Ruské federace. Zde měl poslední trvalý pobyt od 3. 3. 1993 do 6. 11. 1998, jak vyplývá z potvrzení konzulátu ze dne 25. 2. 2020. Ostatně žalovaná ve formuláři pro komunikaci s Penzijním fondem Ruské federace uvádí, že trvalé bydliště žalobce ke dni 31. 12. 2008 bylo v České republice. Ruský nositel penzijního pojištění nehodnotil, nevyloučil ani se nijak nevyjádřil k době od července 1980 do srpna 1987. Není zřejmé, z jakých podkladů žalovaná učinila závěr, že dobu od 26. 6. 1980 do 8. 9. 1987 žalobce získal mimo území Ruské federace. Na dobu od 1. 10. 1980 do 17. 9. 1981 a od 20. 9. 1981 do 25. 1. 1983 může mít vliv Smlouva mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení, uveřejněná pod č. 29/2003 Sb. m. s. (dále jen „smlouva mezi ČR a Ukrajinou“). V době od 29. 12. 1982 do 25. 12. 1990 žalobce vykonával vojenskou službu ve válečném námořnictvu u Baltské a Severní flotily. Pokud žalobce vykonával vojenskou službu pro Sovětský svaz, plavil se pod vlajkou Sovětského svazu, vztahují se na něj nepochybně pravidla Ruské federace. Žalobce trvá na tom, že ruský regionální nositel pojištění neposkytl úplnou informaci. Žalobce dále poukazuje na pracovní knížku a potvrzení vydané vojenským útvarem při odchodu z ozbrojených sil dne 14. 1. 1991.

Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

13. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou.
14. Soud vycházel při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), přičemž napadené

rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Neshledal přitom vady, k nimž by byl povinen přihlídnout i bez námitek.

15. Soud k projednání věci nařídil dne 19. 10. 2021 jednání. V jeho průběhu účastníci řízení setrvali na svých procesních stanoviscích. Soud při jednání provedl při jednání důkaz úředními překlady některých listin do českého jazyka, a to e-maily ze dnů 7. 4. 2020 a 9. 4. 2020, dále potvrzením konzulárního oddělení Velvyslanectví Ruské federace v České republice ze dne 25. 2. 2021, částí formuláře CZ 207/RU z 30. 9. 2019 a částí 3.3 formuláře RU 2/CZ 205 z 8. 10. 2020.

Skutečnosti plynoucí ze správního spisu

16. Soud z předloženého spisu zjistil následující okolnosti relevantní pro rozhodnutí ve věci.
17. Žalobce dne 30. 9. 2019 požádal o starobní důchod. K žádosti přiložil pracovní knížku, potvrzení o výkonu vojenské služby a formulář CZ 207/RU z 30. 9. 2019, v němž byly vypsány doby pojištění od 26. 10. 1973 do 31. 1. 1995 v bývalém SSSR, resp. v Rusku a na Ukrajině, s tím, že od 2. 1. 1996 do dne vystavení formuláře měl být žalobce pojištěn na území ČR. Žalobce dále předložil ruský cestovní pas vystavený 19. 8. 2015 a průkaz o trvalém pobytu v ČR vystavený dne 18. 3. 2015.
18. Žalovaná přípisem ze dne 12. 11. 2019 žalobce vyzvala, aby předložil doklad o povolení k trvalému pobytu na území ČR a potvrzení konzulátu Ruské federace, popř. údaj uvedený v pase, že byl k datu 31. 12. 2008 odhlášen z trvalé evidence v Ruské federaci s tím, že pokud by dosud nebyl odhlášen, postačí čestné prohlášení.
19. Žalobce k této výzvě následně předložil rozhodnutí Policie České republiky ze dne 10. 4. 2005, č. j. CPP-014866/PH-XIII-CI-68-2005, kterým žalobci udělila povolení k trvalému pobytu na území České republiky, úředně ověřenou kopii ruského cestovního pasu s otiskem razítka Konzulárního odboru Velvyslanectví Ruské federace v Praze, že žalobce je od 28. 2. 2003 registrován u tohoto konzulárního odboru.
20. Žalovaná dne 12. 12. 2019 žalobci k předloženým dokladům sdělila, že razítko v předloženém cestovním pase potvrzuje, že byl registrován v roce 2003 na konzulátu v České republice, ale neprokazuje odhlášení z evidence trvalého pobytu v Rusku. Žalovaná proto žalobce opětovně vyzvala k předložení dokladu o odhlášení z trvalé evidence v Rusku, aby bylo možno dle příslušného článku smlouvy mezi ČR a Ruskem posoudit zápočet doby zaměstnání v ČR do 31. 12. 2008 a zahájit řízení s ruským nositelem pojištění.
21. Dne 25. 2. 2020 žalobce předložil doklad vystavený konzulátem Ruské federace potvrzující trvalý pobyt na adrese v Rusku od 3. 3. 1993 do 6. 11. 1998. Tento doklad neobsahoval údaj o tom, zda byl žalobce k 31. 12. 2008 v Rusku odhlášen z evidence trvalého pobytu. K němu žalovaná v přípisu ze dne 23. 3. 2020 uvedla, že zahájila řízení s Penzijním fondem Ruské federace ohledně potvrzení ruské doby pojištění. Pokud žalobce nepředloží doklad, ve kterém bude uvedeno, že byl k 31. 12. 2008 vyvázán z evidence trvalého pobytu na území Ruské federace, bude žalovaná předpokládat, že k tomuto datu nebyl odhlášen z trvalého pobytu v Rusku a v tomto smyslu bude posouzen i jeho nárok na starobní důchod. Uvedené žalovaná zopakovala též v přípisu ze dne 12. 6. 2020, kterým reagovala na žalobcovy urgencye k vydání rozhodnutí o jeho žádosti. Současně uvedla, že o jeho nároku nebylo možno zatím rozhodnout, protože dosud nebylo ukončeno mezistátní

řízení s ruským nositelem pojištění a na základě jen českých dob pojištění mu nárok na starobní důchod nevznikl.

22. Žalovaná dne 26. 10. 2020 obdržela potvrzení ruského nositele pojištění na formuláři RU 2/CZ 205 z 8. 10. 2020, z něž vyplývá, že žalobce získal na území Ruské federace dobu pojištění v celkové délce 3763 dnů v době od 1. 9. 1975 do 13. 5. 1993 s tím, že některé další doby nepotvrdil, neboť některé doby v období let 1973 – 1983 žalobce získal na Ukrajině, resp. jeho zaměstnavatelé v letech 1993 – 1995 neplatili pojistné.
23. Dne 12. 11. 2020 vydala žalovaná rozhodnutí o zamítnutí žalobcovy žádosti. Uvedla, že podle § 28 zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku. Žalobce získal ke dni 1. 8. 2019, od něhož žádá o přiznání starobního důchodu, pouze 34 roků a 240 dnů doby pojištění a pouze 26 roků a 239 dnů doby pojištění uvedené v § 11 a § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění – nesplňuje tedy podmínku získání 35 let doby pojištění podle § 29 odst. 1, ani podmínku získání 30 let doby pojištění podle § 29 odst. 3 písm. a) téhož zákona. Doby pojištění od 26. 10. 1973 do 1. 7. 1974, od 6. 9. 1974 do 25. 8. 1974, od 1. 10. 1980 do 17. 9. 1981 a od 20. 9. 1981 do 25. 1. 1983 Penzijní fond Ruské federace nepotvrdil, neboť byla získána na území Ukrajiny. Vojenskou službu také nepotvrdil, neboť také probíhala na území jiného státu. Za období od 14. 5. 1993 do 30. 9. 1994 nebylo odvedeno pojistné do Penzijního fondu a organizace, kde byl žalobce zaměstnán od 1. 1. 1994 do 31. 1. 1995, byla zaregistrována až od 16. 2. 1996. Od 1. 4. 2003 vstoupila v platnost smlouva mezi ČR a Ukrajinou. Podle čl. 39 odst. 4 této smlouvy se doby pojištění získané podle právních předpisů smluvních stran jejich občany ke dni vstupu této smlouvy v platnost považují za doby pojištění té smluvní strany, na jejímž území měl občan k 1. 4. 2003 trvalý pobyt. Danou smlouvu nelze v posuzovaném případě aplikovat, neboť žalobce má ruské státní občanství.
24. Proti prvostupňovému rozhodnutí žalobce brojil námitkami, v nichž namítl, že získal celkovou dobu pojištění 35 let – splňuje proto podmínky podle § 28 zákona o důchodovém pojištění. Ze záhadného důvodu v jeho osobním listu důchodového pojištění chybí sedm let práce od roku 1980 do roku 1987. Tvrzení, že Penzijní fond Ruské federace nepotvrdil žalobcovu vojenskou službu, neodpovídá informaci uvedené v osobním listu důchodového pojištění, v němž jsou zjevně zaznamenány tři roky ze sedmi let vojenské služby. Žalobce v této souvislosti požádal o zaslání kopie odpovědního listu Penzijního fondu Ruské federace. V osobním listu důchodového pojištění není vůbec uvedeno, že žalobce od roku 1987 do 24. 12. 1994 včetně pracoval na severu Ruska, kde platila zvýhodněná sazba pro výpočet odpracovaných let (za 1 rok práce se počítalo 1,5 odpracovaných let).
25. Žalovaná napadeným rozhodnutím zamítla žalobcovy námitky a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Konstatovala, že podmínku dosažení stanoveného věku žalobce splnil, neboť podle přílohy k zákonu o důchodovém pojištění je za žalobcův důchodový věk považováno dosažení věku 63 roků a 6 měsíců. Tohoto věku žalobce dosáhl dne 1. 8. 2019, tedy ke dni, od něž požadoval přiznat starobní důchod. Nesplnil však podmínku získání potřebné doby pojištění, neboť ke dni dosažení důchodového věku získal jen 34 roky a 240 dnů, a to včetně doby získané podle ruských právních předpisů v rozsahu 3763 dnů podle potvrzení ruského nositele pojištění. Žalovaná dále uvedla, že žalobce neprokázal odhlášení z evidence na území státu občanství k 31. 12. 2008. Doba mezi 1. 4. 1995 a 31. 12. 2008 tak měla být hodnocena jako ruská doba pojištění. Prvostupňové rozhodnutí však uvedenou dobu nedopatřením a v rozporu se smlouvou mezi ČR a Ruskem hodnotilo jako českou

dobu pojištění. Po zjištění této skutečnosti žalovaná vyhotovila nový osobní list důchodového pojištění se správnými údaji, který připojila k napadenému rozhodnutí. Vyplyvá z něj, že žalobce nadále nesplňuje podmínku potřebné doby pojištění pro vznik nároku na český starobní důchod, neboť k požadovanému datu pro přiznání důchodu (tj. 1. 8. 2019) získal jen 34 roky a 240 dnů, a to včetně doby získané podle ruských právních předpisů. Doba od 26. 6. 1980 do 8. 9. 1987 v osobním listu důchodového pojištění chybí, neboť ji žalobce získal mimo území Ruské federace (na Ukrajině). Smlouva mezi ČR a Ukrajinou se vztahuje jen na občany smluvních států, nikoli na ruské občany. Doby získané na Ukrajině proto žalovaná nemohla zohlednit. Část této doby od 26. 1. 1983 do 8. 9. 1987 žalovaná taktéž nemohla hodnotit, neboť je ruský nositel pojištění v potvrzení ze dne 8. 10. 2020 nepotvrdil. Žalobce měl v uvedené době vykonávat vojenskou službu mimo území Ruské federace. Součástí smlouvy mezi ČR a Ruskem nejsou bonifikované doby pojištění (za tvrzenou práci na severu Ruska). Žalovaná proto nemůže hodnotit získanou dobu pojištění jinak, než podle počtu skutečně odpracovaných kalendářních dnů uvedených v potvrzení ruského nositele pojištění.

Posouzení žaloby

26. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Žaloba je tedy věcně projednatelná.
27. Při přezkumu napadeného rozhodnutí vycházel soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), přičemž napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.).
28. Soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
29. Žalobce v první řadě namítá, že mu žalovaná neumožnila vyjádřit se k listinám, které tvořily podklad pro její rozhodnutí, zejména se „zprávou ruského nositele pojištění“ (žalobce má zřejmě na mysli formulář RU2 2/CZ 205 vyhotovený Penzijním fondem Ruské federace – regionální pobočkou pro Penzenskou oblast dne 8. 10. 2020), se kterou se žalobce měl seznámit až během lhůty pro podání žaloby.
30. Podle § 85a zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, se v řízení ve věcech důchodového pojištění se nepoužije ustanovení správního řádu o vyjádření účastníků k podkladům rozhodnutí. Podle tohoto ustanovení se tak v řízení ve věcech důchodového pojištění neuplatní obecná povinnost správních orgánů seznámit účastníky s podklady pro vydání rozhodnutí zakotvená v § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Povinností žalované tak nebylo vyzvat žalobce před vydáním prvostupňového rozhodnutí k podkladům rozhodnutí, její postup byl proto plně v souladu se zákonem.
31. Soud nepovažuje za věrohodné tvrzení, že se žalobce o vyjádření ruského nositele pojištění dozvěděl až po vydání napadeného rozhodnutí. Existence tohoto podkladu pro rozhodování totiž jednoznačně vyplývá již z prvostupňového rozhodnutí. Nejpozději z něj se tedy žalobce o existenci tohoto dokumentu dozvěděl a nic mu nebránilo seznámit se s jeho obsahem v průběhu odvolacího řízení. Po obdržení rozhodnutí měl žalobce prakticky neomezenou možnost vznášet své námitky proti rozsahu podkladové dokumentace či způsobu jejího vyhodnocení. Měl též možnost předkládat další doklady na

podporu svých tvrzení. Postupem správních orgánů tak v tomto ohledu žalobce nijak nemohl být zkrácen na svých právech.

32. Žalobce dále namítá, že požadavek správních orgánů na prokázání odhlášení z trvalého pobytu byl nelegitimní, neboť jej žádný zákon neobsahuje.
33. Soud v této souvislosti připomíná, že v souzené věci je stěžejní smlouva mezi ČR a Ruskem, podle jejíhož čl. 30 odst. 3 se pro stanovení nároků na důchody a dávky podle této smlouvy se přihlédne také k dobám pojištění (zaměstnání), které byly získány před vstupem této smlouvy v platnost. Přitom doby pojištění (zaměstnání) získané do 31. prosince 2008 na území jedné ze smluvních stran vezme v úvahu *ta smluvní strana, na jejímž území měla osoba k tomuto dni trvalé bydliště*, avšak pouze v rozsahu, ve kterém nejsou tyto doby již zhodnoceny pro stanovení výše důchodu nebo dávky přiznané druhou smluvní stranou a za předpokladu, že daná osoba získala k uvedenému datu alespoň 1 rok pojištění podle právních předpisů smluvní strany, která má podle tohoto odstavce doby pojištění (zaměstnání) vzít v úvahu. Pokud nebude tato podmínka splněna, doby pojištění (zaměstnání) vezme v úvahu ta smluvní strana, podle jejíchž právních předpisů byly skutečně získány.
34. Podle čl. 23 smlouvy mezi ČR a Ruskem příslušné úřady smluvních stran sjednají pro používání této smlouvy ujednání.
35. Podle čl. 13 odst. 1 ujednání se má pro účely provádění Smlouvy [*mezi ČR a Ruskem o sociálním zabezpečení*] za to, že pracovníci a jejich rodinní příslušníci legálně trvale bydlí nebo přechodně pobývají na území smluvních stran své státní příslušnosti, nepředloží-li doklady potvrzující trvalé bydliště nebo přechodný pobyt na území druhé smluvní strany *a odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti*. Při tom legální trvalé bydliště nebo přechodný pobyt a odhlášení z evidence na území smluvních stran se posuzuje na základě dokladů a v souladu s postupem stanoveným právními předpisy příslušné smluvní strany. Podle čl. 13 odst. 2 téhož ujednání se ustanovení odstavce 1 tohoto článku se použijí také pro účely určení místa trvalého bydliště ke dni 31. prosince 2008 pro účely provádění článku 30 odstavce 3 Smlouvy.
36. Podle čl. 10 Ústavy jsou vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Uvedený ústavní princip je promítnut též do § 2 odst. 1 správního řádu, podle něž správní orgán postupuje v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Kde se v tomto zákoně mluví o zákoně, rozumí se tím též mezinárodní smlouva, která je součástí právního řádu.
37. Se smlouvou mezi ČR a Ruskem vyslovil souhlas Parlament České republiky, dne 8. 8. 2014 ji ratifikoval prezident, a byla vyhlášena pod č. 57/2014 Sb. m. s. V platnost vstoupila dne 1. 11. 2014. Při rozhodování o přiznání starobního důchodu je pak podle čl. 10 Ústavy použitelná, pokud je pro Českou republiku závazná (stát je jí vázán) a pokud stanoví něco jiného než zákon o důchodovém pojištění. Uvedená dohoda je mezinárodním ujednáním v oblasti veřejného práva, pro které je zásadní relativita práv a povinností z této smlouvy vyplývajících. Jinak řečeno, práva a povinnosti se mezinárodní smlouvou stanoví ve vzájemném vztahu mezi dvěma či více existujícími subjekty práv a jsou pro ně závazná, dokud tyto subjekty práv existují za předpokladu, že se nedohodnou na skončení platnosti smlouvy a závazků z ní vyplývajících.

38. Z uvedeného vyplývá, že smlouva mezi ČR a Ruskem naplňuje všechny podmínky předpokládané čl. 10 Ústavy pro to, aby byla v žalobcově věci aplikována. Skutečnost, že zmíněné kolizní pravidlo (čl. 30 odst. 3 smlouvy) je obsaženo v ratifikované mezinárodní smlouvě, která se řádně stala součástí českého právního řádu, proto v žádném případě nebrání jeho aplikaci v žalobcově věci. Naopak, správní orgány byly povinny podle tohoto ustanovení postupovat.
39. Co se týče ujednání, v rozsudku ze dne 9. 3. 2017, č. j. 9 Ads 228/2016 - 28, NSS uvedl, že jde o akt „mezi ústředními orgány české a ruské státní správy, které navazuje na smlouvu, s jehož přijetím samotná smlouva počítá (viz její čl. 23) a jehož cílem je upřesnit postupy při aplikaci smlouvy v praxi. Článek 13 konkrétně definuje místo trvalého bydliště pracovníka tak, aby bylo možné určit právě jedno takové místo, čímž přispívá k naplnění základního účelu smlouvy – určení právě jednoho státu, který vezme určité doby pojištění v úvahu.“ Citované články smlouvy a ujednání svědčí o jednoznačné vůli České republiky a Ruské federace, přičemž „změna režimu dob pojištění získaných do 31. 12. 2008 a po tomto datu nevede k tomu, že by byl některým pracovníkům starobní důchod upírán, [...] mění se pouze pravidla pro určení státu, který má vzít tyto doby pojištění v úvahu.“ V rozsudku ze dne 30. 3. 2017, č. j. 1 Ads 330/2016 - 28, Nejvyšší správní soud konstatoval, že argumentace, dle které přichází užití čl. 13 ujednání v úvahu teprve tehdy, pokud panují pochybnosti o místě trvalého pobytu, je mylná, neboť místo trvalého bydliště je rozhodným kritériem, které je třeba prověřovat u všech dob pojištění získaných do 31. 12. 2008.
40. Soud tedy nemá pochybnost ani o závaznosti ujednání pro české správní orgány, kterou Nejvyšší správní soud ostatně potvrdil ve svých rozsudcích (kromě shora citovaných rozsudků viz dále např. rozsudek ze dne 11. 11. 2018, č. j. 5 Ads 231/2017 – 23).
41. Jak dále vyložil NSS v rozsudku č. j. 9 Ads 228/2016 – 28, z čl. 30 odst. 3 smlouvy mezi ČR a Ruskem a čl. 13 ujednání „jasně vyplývá, že pro určení režimu dob pojištění do 31. 12. 2008 je rozhodné pouze místo trvalého bydliště pracovníka. Další skutečnosti (místo výkonu práce, právní řád, kterým se v té době řídily související vztahy, respektive otázka, kde pracovník odváděl pojistné na sociální zabezpečení) jsou proto irelevantní. Zjišťování místa trvalého bydliště dále rozvádí čl. 13 ujednání, který konkrétně zavádí domněnku místa trvalého bydliště ve státě, jehož je pracovník příslušníkem. Vyvrátit ji lze předložením dokladů o trvalém bydlišti na území druhé smluvní strany a [zároveň - pozn. NSS] o odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti.“
42. V posuzované věci je podstatné, že žalobce je státním příslušníkem Ruské federace. O této skutečnosti mezi účastníky řízení není sporu. Pro určení režimu jeho dob pojištění do 31. 12. 2008 se tak obecně uplatní domněnka obsažená v čl. 13 ujednání. Jádrem sporu pak je otázka, zda se žalobci podařilo ve správním řízení tuto domněnku vyvrátit, tedy zda předložil doklady předpokládané citovaným ustanovením ujednání.
43. Těmito doklady je jednak doklad o trvalém bydlišti na území ČR, který žalobce řádně předložil, a současně doklad o odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti (tedy Ruské federace). Soud ve vztahu k tomuto dokladu shodně s žalovanou konstatuje, že žalobce žádný takový doklad v průběhu správního řízení nedoložil.
44. Za takový doklad nelze považovat potvrzení vystavené dne 25. 2. 2021 na žalobcovu žádost konzulárním oddělením Velvyslanectví Ruské federace v České republice. Z jeho obsahu se podává, že žalobce byl přihlášen k pobytu v Ruské federaci od 3. 3. 1993 do 6. 11. 1998 na adrese: Rusko, X, dům č. X, byt č. X. Uvedený dokument tak v zásadě pouze potvrzuje

místo, kde byl žalobce v Ruské federaci hlášen v určité době k pobytu, neobsahuje však žádnou zmínku a tím méně potvrzení o tom, že by po 6. 11. 1998 u žalobce došlo k odhlášení z evidence na území Ruské federace. Rozhodně pak toto potvrzení neobsahuje informaci, že by snad mělo jít o *poslední* trvalý pobyt v Rusku, či že k datu 6. 11. 1998 žalobcův trvalý pobyt v Rusku skončil, jak žalobce namítá v žalobě. Stejně tak dokladem prokazujícím odhlášení žalobce není ani otisk razítka Konzulárního odboru Velvyslanectví Ruské federace v Praze v žalobcově pasu, podle kterého je žalobce od 28. 2. 2003 registrován u tohoto konzulárního odboru (srov. rozsudek NSS ze dne 11. 11. 2018, č. j. 5 Ads 231/2017 – 23, bod 14). Zmiňuje-li žalobce, že mu žalovaná umožnila trvalý pobyt k uvedenému datu doložit též čestným prohlášením, pak je nutno konstatovat, že žalobce nikdy v průběhu správního řízení takové čestné prohlášení nepředložil.

45. Žalobce v řízení před soudem dále poukázal na skutečnost, že v části 2.6 formuláře RU 1/CZ 001 sloužícím pro komunikaci mezi institucemi smluvních stran česká strana uvedla, že žalobce měl ke dni 31. 12. 2008 trvalý pobyt v České republice. K tomu soud uvádí, že tato informace je plně v souladu s obsahem správního spisu (zejména rozhodnutím policie ze dne 10. 4. 2005, kterým bylo žalobci uděleno povolení k trvalému pobytu), nevylučuje nicméně, že žalobce měl současně též stále trvalý pobyt i na území Ruské federace. Současně tato informace nijak neprokazuje pro danou věc zcela stěžejní skutečnost, a to, zda k 31. 12. 2008 došlo k odhlášení žalobce z evidence v Ruské federaci.
46. Jak správně uvádí žalovaná, přesná forma dokladu o odhlášení z evidence na území druhé smluvní strany není stanovena. Mělo by však jít o takový doklad, z něhož je patrné, že pojištěnec – ruský občan k 31. 12. 2008 již nebyl v Rusku veden jako osoba s trvalým pobytem, resp. byl k tomuto či před tímto datem odhlášen z evidence osob s trvalým pobytem v Rusku. Žalovaná ve vyjádření ze dne 7. 12. 2020, které je součástí správního spisu, uvedla, že se v praxi nejčastěji setkává s potvrzením velvyslanectví nebo ruských konzulátů, méně často též s potvrzením o odhlášení trvalého pobytu vystaveným místním úřadem přímo v Rusku či se záznamem o odhlášení z trvalého pobytu v Ruské federaci ve formě razítka v cestovním pasu. Z uvedeného soud dovozuje, že je možné doklad, který by odhlášení z evidence v Ruské federaci dokládal, běžně získat.
47. Na základě výše uvedeného tak soud dospěl k závěru, že žalovaná nemohla zohlednit doby pojištění získané do 31. 12. 2008, neboť podle čl. 30 odst. 3 smlouvy mezi ČR a Ruskem tyto doby vezme v úvahu ta smluvní strana, na jejímž území má žalobce trvalé bydliště, jak je vymezeno pro účely smlouvy v čl. 13 ujednání.
48. Doby pojištění získané před 31. 12. 2008 tak byla oprávněna vzít v úvahu ruská strana. Tuto skutečnost žalovaná správně zohlednila v opraveném osobním listu důchodového pojištění zpracovaném dne 28. 12. 2020, v němž veškeré doby pojištění získané do 31. 12. 2008 označila jako ruské. V rozporu s tímto podkladem však žalovaná v napadeném rozhodnutí shodně s prvostupňovým rozhodnutím konstatovala, že žalobce získal 34 roky a 240 dnů doby pojištění, přičemž do této doby zahrnul i doby získané podle ruských právních předpisů, ačkoli k jejich zohlednění podle čl. 30 odst. smlouvy mezi ČR a Ruskem nebyla vůbec příslušná. Skutečná doba pojištění, kterou mohla žalovaná při posuzování žalobcovy žádosti zohlednit, tak byla podstatně nižší. Uvedený rozpor nicméně neměl vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, neboť i za situace, kdy by žalovaná postupovala správně a ruské doby pojištění v souladu se smlouvou mezi ČR a Ruskem nezohlednila, nebyl by výsledek řízení jiný. Žádost žalobce by totiž musela být

zamítnuta ze stejného důvodu, tedy že pro přiznání českého starobního důchodu nezískal potřebnou dobu pojištění.

49. Ze shora uvedeného důvodu je pak v zásadě nerelevantní veškerá další žalobní argumentace, která namítá nesprávné nezohlednění určitých dob pojištění získaných na území Ruské federace (resp. Sovětského svazu) před 31. 12. 2008. České správní orgány totiž nemají s ohledem na příslušná ustanovení smlouvy mezi ČR a Ruskem a ujednání žádnou pravomoc, jak by mohly tyto doby pojištění vzít v úvahu, včetně případného došetřování důvodů, pro které nebyly v potvrzení ruského nositele pojištění zahrnuty některé žalobcem namítané doby pojištění.
50. K námitkám, podle kterých se měly doby pojištění získané na Ukrajině a v Lotyšsku zohlednit, neboť byly fakticky získány na území tehdejšího Sovětského svazu, jehož nástupnickým státem je Ruská federace, proto soud nad rámec nutného odůvodnění pouze stručně konstatuje, že Ruská federace nikdy nepřevzala závazky v oblasti sociálního zabezpečení ve vztahu k jinému území než vlastního státu (Ruské federace), tedy ani ve vztahu k území Ukrajiny, ani ve vztahu k Lotyšsku. Případné započtení těchto dob by se tak muselo uskutečnit buď na základě bilaterální smlouvy mezi ČR a Ukrajinou, případně na základě evropských předpisů koordinujících sociální zabezpečení mezi státy Evropské unie [nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a prováděcí nařízení č. 987/2009]. Tyto právní předpisy nicméně vždy jako jednu z podmínek pro jejich aplikaci stanoví, že pojištěnec musí být občanem jednoho ze smluvních států (tedy Ukrajiny či Lotyšska, resp. Evropské unie) či osobou bez státní příslušnosti nebo uprchlíkem, což žalobce není. V podrobnostech soud k této otázce odkazuje na závěry vyslovené v rozsudku NSS ze dne 22. 11. 2012, č. j. 6 Ads 67/2012 – 37, č. 2778/2013 Sb. NSS, zejména body 19 a násl.
51. Vytýká-li žalobce žalované, že nedostatečně a nesprávně komunikovala s ruským nositelem pojištění, neboť chybějící část doby pojištění měla zřejmě potvrdit regionální pobočka pro Kaliningradskou oblast, je nutno uvést, že žalobce danou výtku vůbec nevznnesl ve správním řízení. Žalované proto nyní nelze důvodně vytýkat, že se touto otázkou v průběhu správního řízení a posléze v napadeném rozhodnutí podrobněji nezabývala. Pro pořádek pak soud doplňuje, že podle čl. 10 odst. 1 ujednání zasílá instituce jedné smluvní strany styčnému místu druhé smluvní strany příslušné formuláře, včetně formulářů o době pojištění, s cílem projednání žádosti o důchod. Tyto formuláře podle citovaného ustanovení zasílá Česká správa sociálního zabezpečení Penzijnímu fondu Ruské federace, který je přeposílá svému územnímu orgánu podle posledního místa pobytu (zaměstnání) pracovníka (jeho rodinného příslušníka) na území Ruské federace. Z daného ustanovení je tak zjevné, že distribuce formulářů mezi územní orgány je čistě vnitrostátní záležitostí ruské smluvní strany, o které je oprávněn rozhodovat Penzijní fond Ruské federace.
52. Namítá-li žalobce, že dosud neobdržel žádné plnění ani zálohu důchod, je třeba shodně s žalovanou poukázat na § 116 odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, podle kterého orgán sociálního zabezpečení rozhodující o přiznání dávky důchodového pojištění může žadateli o přiznání této dávky poskytovat zálohy na dávku, pokud má za to, že podmínky pro nárok na dávku jsou splněny. V žalobcově případě žalovaná po celou dobu řízení zastávala názor, že podmínky pro vznik nároku na starobní důchod splněny nejsou. Nebyly proto naplněny ani zákonem předpokládané podmínky pro poskytnutí záloh. Žalovaná tedy nepochybila, pokud žalobci dosud žádné zálohy na důchod neposkytla.

Závěr a náklady řízení

53. Protože žádný z žalobních bodů není důvodný a soud neshledal žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlédnout i bez námítky, žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
54. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 2 s. ř. s., podle něhož nemá správní orgán ve věcech důchodového pojištění právo na náhradu nákladů řízení. Ani neúspěšný žalobce nemá podle § 60 odst. 1 s. ř. s. na náhradu nákladů řízení.
55. Žalobce společně s podáním žaloby uhradil v kolcích soudní poplatky ve výši 3 000 Kč. Podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích jsou však řízení ve věcech důchodového pojištění od soudního poplatku osvobozena. Žalobce tedy nebyl k úhradě poplatku povinen, soud mu jej proto výrokem III podle § 10 odst. 1 věty první zákona o soudních poplatcích vrátil.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 19. října 2021

Lenka Bursíková, v. r.
soudkyně